

ОЦІНЮВАННЯ ЗВ'ЯЗКУ МІЖ ІНТЕНСИВНІСТЮ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРИБУТКОВІСТЮ ОКРЕМИХ БАНКІВ

© 2015 ДІДЕНКО О. М.

УДК 336.71

Діденко О. М. Оцінювання зв'язку між інтенсивністю регулювання банківської діяльності та прибутковістю окремих банків

У роботі здійснено оцінювання зв'язку між інтенсивністю регулювання банківської діяльності та прибутковістю окремих банків. До вибірки включено 110 банків із 6 країн (Україна, Польща, Казахстан, Грузія, Естонія, Білорусь), що дозволило врахувати як відмінності в регулюванні банківських систем між країнами, так і специфічні особливості функціонування окремих банків. Дослідження здійснено на часовому проміжку 2001 – 2013 рр. При здійсненні оцінки як результативну ознаку було обрано рентабельність активів банку, для розрахунку якої використовується прибуток після оподаткування. Даний показник дозволяє не лише виявити наявність позитивного фінансового результату функціонування, але й з'ясувати його рівень стосовно масштабів банківської системи, що відображає ступінь задоволення інтересів власників банків. При цьому для оцінювання використовується прибуток після оподаткування, який дозволяє відобразити чистий економічний ефект діяльності банку. Відповідно, параметром, що відображає рівень регулювання, виступає інтегральний індикатор інтенсивності регулювання банківської діяльності, розрахований у розрізі країн, банки з яких включені до вибірки. На підставі здійснених розрахунків автор дійшов висновку, що інтенсивність регулювання банківської діяльності має суттєвий зв'язок з динамікою прибутковості банків. При цьому варто звернути увагу на той факт, що для окремих банків існують позитивні наслідки інтенсивного регулювання діяльності банків, які проявляються у збереженні ними стабільного прибутку в кризових умовах. Подальші дослідження автора будуть присвячені оцінці впливу інтенсивності та напрямків регулювання банківської діяльності на стабільність банківської системи України та інших країн світу.

Ключові слова: регулювання банківської діяльності, прибутковість, рентабельність активів, інфляція, корупція.

Табл.: 4. **Формул.:** 4. **Бібл.:** 9.

Діденко Оксана Миколаївна – кандидат економічних наук, директор Харківської обласної дирекції ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» (вул. Новгородська, 11, Харків, 61166, Україна)

E-mail: oksana.didenko@aval.ua

УДК 336.71

Діденко О. Н. Оценка связи между интенсивностью регулирования банковской деятельности и прибыльностью отдельных банков

В работе осуществлена оценка взаимосвязи между интенсивностью регулирования банковской деятельности и прибыльностью отдельных банков. В выборку включены 110 банков из 6 стран (Украина, Польша, Казахстан, Грузия, Эстония, Беларусь), что позволило учесть как различия в регулировании банковских систем между странами, так и специфические особенности функционирования отдельных банков. Исследование осуществлено во временном промежутке 2001 – 2013 гг. При проведении оценки в качестве результативного признака была избрана рентабельность активов банка, для расчета которой используется прибыль после налогообложения. Данный показатель позволяет не только выявить наличие положительного финансового результата функционирования, но и выяснить его уровень относительно масштабов банковской системы, отражает степень удовлетворения интересов собственников банков. При этом для оценки используется прибыль после налогообложения, что позволяет отразить чистый экономический эффект деятельности банка. Соответственно, параметром, отражающим уровень регулирования, выступает интегральный индикатор интенсивности регулирования банковской деятельности, рассчитанный в разрезе стран, банки из которых включены в выборку. На основании проведенных расчетов автор пришел к выводу, что интенсивность регулирования банковской деятельности имеет существенную связь с динамикой доходности банков. При этом следует обратить внимание на тот факт, что для отдельных банков существуют положительные последствия интенсивного регулирования деятельности банков, которые проявляются в сохранении ими стабильной прибыли в кризисных условиях. Дальнейшие исследования автора будут посвящены оценке влияния интенсивности и направлений регулирования банковской деятельности на стабильность банковской системы Украины и других стран мира.

Ключевые слова: регулирование банковской деятельности, прибыльность, рентабельность активов, инфляция, коррупция.

Табл.: 4. **Формул.:** 4. **Библ.:** 9.

Діденко Оксана Николаївна – кандидат экономических наук, директор Харьковской областной дирекции ПАО «Райффайзен Банк Аваль» (ул. Новгородская, 11, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: oksana.didenko@aval.ua

UDC 336.71

Didenko O. M. Evaluation of the Relationship Between the Intensity of the Banking Activities Regulation and the Profitability of Individual Banks

The article carries out an evaluation of the relationship between the intensity of regulation of banking activities and the profitability of individual banks. The survey included 110 banks from 6 countries (Ukraine, Poland, Kazakhstan, Georgia, Estonia, Belarus), allowing to take into account differences in the regulation of banking systems between countries, as well as specific features of operation for individual banks. The study was carried out in the interim of 2001–2013. In conducting the assessment, the bank's return on assets was selected as an effective characteristic, which is calculated with use of profit after taxation. This indicator allows to not only detect the presence of a positive financial result of operation, but also to examine its level as to the extent of the banking system, reflects the degree of satisfaction of interests of the bank's owners. An evaluation is based on the profit after taxation, which helps to reflect the net economic effect of the bank's activities. Accordingly, the option that reflects the level of regulation is represented by the integrated indicator of intensity of banking activities regulation, calculated in terms of the countries, the banks of which were included in the survey. On the basis of the carried out calculations, the author has come to the conclusion that intensity of banking activities regulation has an important relationship with dynamics of the profitability of banks. Regarding this, attention should be drawn to the fact that individual banks show positive impacts of intensive regulation of banking activities, maintaining their stable profit in crisis conditions. Further research by the author will be aimed at the impact of the intensity and the directions of banking regulation on stability of the banking system in Ukraine and other world countries.

Key words: regulation of banking activity, profitability, return on assets, inflation, corruption.

Табл.: 4. **Formulae:** 4. **Bibl.:** 9.

Didenko Oksana M. – Candidate of Sciences (Economics), Director of the Kharkiv Regional Directorate of PJSC «Raiffeisen Bank Aval» (vul. Novgorodskaya, 11, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: oksana.didenko@aval.ua

На сучасному етапі розвитку банківництва система державного регулювання реалізує ряд функцій, які направлені на забезпечення розвитку банківського бізнесу та сприяння економічному зростанню національної економіки. Значною мірою регулювання банківської діяльності в країні передбачає встановлення певних обмежень та нормативів, які повинні обов'язково враховуватися банками в процесі реалізації їх бізнесу. Як показує світова практика, система регулювання банківської діяльності завжди спрямована, перш за все, на забезпечення захисту прав вкладників і кредиторів банків та інших суб'єктів, які потенційно можуть зазнати втрат у разі погіршення фінансового стану банку, його неплатоспроможності тощо. У цьому випадку дія регульованого механізму в державі стосується різних аспектів діяльності банків, зокрема недопущення занадто ризикових банківських операцій, встановлення несправедливої ціни на банківські послуги, порушення правового поля діяльності банків, неконтрольованого зростання обсягів діяльності банків тощо.

Така ситуація має двозначне трактування. З одного боку, добре регульована діяльність банків у країні не призводить до виникнення кризових явищ, суттєвих дисбалансів на фінансових ринках, внаслідок чого зацікавлені учасники щодо банків не мають сумнівів у нормальності їх функціонуванні, а відтак впевнені у постійному економічному зростанні, добробуті та стабільності. По-друге, занадто регульована банківська діяльність, забезпечуючи інтереси всіх суб'єктів відносин з банками, окрім останніх, ставить під сумнів доцільність ведення банківського бізнесу в країні через суттєві його обмеження та перепони для успішної реалізації. Внаслідок цього власники банків згортатимуть свій бізнес, оскільки не бачитимуть перспектив для отримання належного рівня прибутків у занадто жорстких умовах ведення банківської діяльності. У цьому аспекті важливого значення набуває поняття інтенсивності регулювання банківської діяльності в країні, оскільки занадто високий її рівень стримує розвиток підприємництва в банківській сфері, що створює загрози для ефективної реалізації функцій банків у фінансовій системі країни. У кінцевому результаті суттєві обмеження діяльності банків створюють загрози для економічного зростання країни.

Слід відзначити, що, зважаючи на актуальність та важливість дослідження питання інтенсивності регулювання банківської діяльності у країнах світу, зокрема й в Україні, особливого значення набуває необхідність оцінювання її рівня. На жаль, наразі відсутня достатня кількість напрацювань у цьому напрямку, а тому немає єдиного підходу до оцінювання інтенсивності регулювання банківської діяльності. Хоча варто відзначити ряд праць зарубіжних науковців у заданому напрямку, серед яких варто виокремити спільні дослідження Д. Барта, Ж. Капріо та Р. Левіна [1, 2], Й. Фанг, І. Хасан та К. Мартон [3], С. Нейшера і М. Кенділ [4, 5], М. Резенде і Д. Ву [6], а також Ф. Бугені [7, 8]. Щодо вітчизняної практики, то, на жаль, напрацювання в напрямку оцінювання рівня інтенсивності регулювання діяльності банків практично відсутні, хоча це питання на сьогодні активно обговорюється на різних рівнях. Враховуючи відзначене, по-

дальшого дослідження вимагають питання, присвячені виявленню зв'язку між інтенсивністю регулювання банківської діяльності та прибутковістю окремих банків, а також банківської системи в цілому.

Мета статті полягає у виявленні закономірностей між інтенсивністю регулювання банківської діяльності та прибутковістю окремих банків.

Дослідження оцінювання зв'язку між інтенсивністю регулювання банківської діяльності та прибутковістю банків пропонується здійснювати на прикладі банків з шести країн (Україна, Польща, Казахстан, Грузія, Естонія, Білорусь), що дозволяє врахувати як відмінності в регулюванні банківських систем між країнами, так і специфічні особливості функціонування окремих банків. Усього до вибірки включено 110 банків, результати діяльності яких оцінюються на часовому проміжку 2001–2013 рр.

На даному рівні дослідження результативною ознакою виступає рентабельність активів банку, для розрахунку якої використовується прибуток після оподаткування. Даний показник дозволяє не лише виявити наявність позитивного фінансового результату функціонування, але й з'ясувати його рівень стосовно масштабів банківської системи, що відображає ступінь задоволення інтересів власників банків. При цьому для оцінювання використовується прибуток після оподаткування, який дозволяє відобразити чистий економічний ефект діяльності банку. Джерелом статистичної інформації даного показника виступає база даних Світового банку [9]. Відповідно, параметром, що відображає рівень регулювання, виступає інтегральний індикатор інтенсивності регулювання банківської діяльності, розрахований у розрізі країн, банки з яких включені до вибірки.

Передбачається, що на рівень рентабельності активів впливають такі фактори:

- ✦ *розмір банку* – даний критерій характеризує здатність банку використовувати ефект масштабу для нарощення прибутку, а також його можливості щодо маніпулювання ціновою політикою;
- ✦ *форма власності* – ілюструє стратегічні інтереси власників банку, оскільки для державних банків максимізація прибутку є менш пріоритетною метою, ніж для комерційних структур;
- ✦ *контроль корупції* – у даному контексті показник використовується як індикатор можливостей банків країни занижувати суми прибутку з метою мінімізації податкових зобов'язань, водночас підвищення ефективності контролю корупції зумовлює скорочення випадків невиконання регулятивних обмежень;
- ✦ *рівень інфляції* – показник, що характеризує особливості функціонування економіки країни, також є відображенням фази макроекономічного розвитку, що в цілому обумовлює результативність діяльності комерційних структур.

Додаткову інформацію про контрольні змінні, що використовуються для оцінювання, представлено в *табл. 1*.

Характеристика контрольних змінних, що використовуються для визначення впливу інтенсивності регулювання банківської діяльності на прибутковість банків

Назва показника	Характеристика та методика розрахунку	Джерело статистичної інформації
Розмір банку	Відношення активів банку до активів банківської системи країни	Статистичні бази Bankscore, The Helgi Library
Державні банки	Фіктивна змінна, яка набуває значення 1, якщо банк знаходиться в державній власності, та 0 – в іншому випадку	Статистична база Bankscore
Іноземні банки	Фіктивна змінна, яка набуває значення 1, якщо банк знаходиться в іноземній власності, та 0 – в іншому випадку	Статистична база Bankscore
Контроль корупції	Інтегральний індекс, який відображає ефективність державної влади з точки зору запобігання та боротьби з корупцією	Дані Світового банку
Рівень інфляції	Річний темп зростання індексу споживчих цін	Дані Світового банку

Враховуючи вищевикладене, підхід до оцінювання впливу регулювання банківської діяльності на рентабельність банків можна формалізувати у вигляді багатфакторної регресійної залежності (1):

$$ROA = \beta Regulation + \gamma_t X_t + \varepsilon, \quad (1)$$

де ROA – рентабельність активів банку;

$Regulation$ – інтегральний індикатор інтенсивності регулювання банківської діяльності;

β – коефіцієнт, що показує відсоткову зміну рентабельності активів банку при зміні інтегрального індикатора інтенсивності регулювання банківської діяльності на 1 пункт;

X_t – набір контрольних змінних, що дозволяють врахувати додаткову інформацію про функціонування банківської системи та макроекономічний розвиток країни;

γ_t – коефіцієнт, що показує відсоткову зміну рентабельності активів банку при зміні i -ї контрольної змінної на одиницю;

ε – рівень дисперсії рентабельності активів банку, не обумовлений динамікою факторних змінних.

При цьому розрахунок інтегрального індикатора інтенсивності регулювання банківської діяльності проводився таким чином (2):

$$Regulation = \sum_{i=1}^{11} RI_{normi}, \quad (2)$$

де RI_{normi} – нормалізовані значення показників регулювання банківської діяльності (ставка обов'язкового резервування, волатильність ставки рефінансування, впровадження принципів Базеля з питань банківського нагляду, наявність фонду гарантування вкладів клієнтів банків, обов'язковість участі банків у фонді гарантування вкладів клієнтів, обмеження процентних ставок по кредитах / депозитах, реальна процентна ставка, відношення кількості працівників у центральному банку до кількості банків та їх філій, показник дотримання правових норм, показник фінансової свободи).

Для того, щоб інтенсивність регулювання за кожним з обраних показників вимірювалася однаково за шкалою від 0 до 1, було проведено нормалізацію показників мінімаксим методом за такими формулами:

$$\frac{X_i - X_{\min}}{X_{\max} - X_{\min}}, \quad (3)$$

$$\frac{X_{\max} - X_i}{X_{\max} - X_{\min}}, \quad (4)$$

де X_i – значення показника регулювання в i -му році відповідної країни;

X_{\min} – мінімальне значення показника регулювання за весь період дослідження в цілому серед аналізованих країн;

X_{\max} – максимальне значення показника регулювання за весь період дослідження в цілому серед аналізованих країн.

Враховуючи різнонаправлений вплив окремих показників на інтенсивність регулювання банківської діяльності, нормалізацію було проведено окремо для параметрів-стимуляторів (вище значення яких свідчить про більш високий рівень регульованості банківської системи) – формула (3) та параметрів-дестимуляторів (нижче значення яких свідчить про більш високий рівень регульованості банківської системи) – формула (4). Таким чином, максимальне значення інтегрального індикатора інтенсивності регулювання банківської діяльності може становити 11 при найвищому рівні регульованості банківської системи в окремій країні по вибірці.

Наступним етапом дослідження виступає оцінювання за допомогою методу найменших квадратів, що дозволило отримати такі результати (табл. 2).

Відмітимо, що серед виявлених закономірностей статистично значимою є лише залежність рівня рентабельності активів від форми власності – так, державні банки характеризуються суттєво нижчим рівнем рентабельності, ніж комерційні структури. Оцінюючи параметри адекватності побудованої залежності, відмітимо, що, незважаючи на статистичну значимість моделі за критерієм Фішера, скоригований коефіцієнт детермінації відображає її нерелевантність умовам даного дослідження. Проведення тестування на гетероскедастичність довело неефективність застосування методу найменших квадратів та необхідність проведення подаль-

шого дослідження з метою формування обґрунтованих висновків.

Таким чином, наступним етапом стало застосування узагальненого методу найменших квадратів, що дало змогу отримати такі результати (табл. 3). Відмітимо, що відповідно до значень критерію Вальда побудована модель є адекватною, що дозволяє переходити до інтерпретації виявлених зв'язків.

Отже, у результаті розрахунків було виявлено, що, як і на рівні банківської системи, зростання інтенсивності регулювання банківської діяльності призводить до скорочення прибутковості банку – зростання інтегрального індикатора інтенсивності регулювання банківської діяльності на один пункт у середньому детермінує зниження рентабельності активів банку на 0,131 %, що відповідає результатам, отриманим раніше для розрахунків, що передбачали оцінювання банківської системи в цілому.

Водночас досить цікаві результати було отримано при оцінюванні взаємозв'язку коливань рентабельності банків з динамікою інших параметрів. Передусім відмітимо, що, незважаючи на низьку статистичну значимість зв'язку, розмір банку має позитивний ефект для формування рентабельності його діяльності, забезпечуючи отримання додаткового прибутку.

Привертають увагу закономірності, виявлені при співставленні ефективності банків та форми його власності. Зокрема, на протигагу результатам, отриманим на основі методу найменших квадратів, дані розрахунки свідчать, що банки, які належать до державної власності, мають значно вищий рівень рентабельності активів по відношенню до приватних структур. Даний зв'язок може пояснюватися тим, що державні банки не зацікавлені у пошуку шляхів мінімізації сплати податків з отриманого прибутку, а тому характеризуються нижчою схильністю до використання легальних чи протизаконних методів зниження прибутку порівняно з комерційними банками.

При цьому варто відмітити той факт, що банки з іноземним капіталом за статистикою є більш прибутковими, ніж національні банки – рівень рентабельності їх активів у середньому вищий на 0,338 %. Даний факт може бути результатом ряду причин. По-перше, метою інвестування іноземного капіталу виступає отримання прибутку, тому можна припустити, що стратегія управління банками з іноземним капіталом більшою мірою орієнтована на максимізацію їх рентабельності; по-друге, цілком закономірно, що якість внутрішнього менеджменту іноземних банків буде вищою порівняно з внутрішніми, оскільки формування транснаціональних корпорацій передбачає наявність досвіду ефективної діяльності.

Таблиця 2

Результати оцінювання впливу інтенсивності регулювання банківської діяльності на рентабельність активів банків, отримані шляхом застосування методу найменших квадратів

Факторна змінна	Коефіцієнт	Стандартна похибка
Інтегральний індикатор інтенсивності регулювання банківської діяльності	0,029 (0,130)	0,221
Розмір банку	-1,250 (-1,090)	1,150
Державні банки	-7,220*** (4,970)	1,453
Іноземні банки	0,373 (0,840)	0,445
Контроль корупції	0,301 (0,740)	0,411
Рівень інфляції	-0,016 (-0,920)	0,017
Константа	0,554 (0,490)	1,135
Число спостережень	1045	
Параметри адекватності моделі		
Скоригований R ²	0,021	
F _{факт.}	4,660	
F _{крит.}	2,107	
Prob > F	0,000	
Перевірка гетероскедастичності (тест Бройша – Пагана)		
chi ² (6)	1406,010	
Prob > chi ²	0,000	

Примітка: в дужках представлено значення t-статистики; *** – статистична значимість на рівні 99 %.

Результати оцінювання впливу інтенсивності регулювання банківської діяльності на рентабельність активів банків, отримані шляхом застосування узагальненого методу найменших квадратів

Факторна змінна	Коефіцієнт	Стандартна похибка
Інтегральний індикатор інтенсивності регулювання банківської діяльності	-0,131** (-2,510)	0,052
Розмір банку	0,629 (1,370)	0,423
Державні банки	7,123*** (4,090)	1,741
Іноземні банки	0,338*** (4,960)	0,068
Контроль корупції	0,176** (2,360)	0,074
Рівень інфляції	-0,014*** (-4,400)	0,003
Константа	1,509*** (5,140)	0,294
Число спостережень	1045	
Параметри адекватності моделі		
Wald χ^2 _{факт.}	86,120	
Wald χ^2 _{крит.}	12,642	
Prob > χ^2	0,000	

Примітка: в дужках представлено значення z-статистики, ***, ** – статистична значимість на рівні 99% і 95% відповідно.

Аналіз впливу макроекономічного розвитку на прибутковість банків свідчить, що покращення контролю корупції позитивно відображається на зростанні рівня рентабельності активів банків, що можна інтерпретувати з позиції рівня розвитку країни та ефективності функціонування адміністративного апарату. До того ж, враховуючи контекст дослідження, відмітимо, що стабільність та послідовність загальних умов ведення економічної діяльності позитивно відображається на фінансових результатах суб'єктів господарювання.

Відмітимо також, що інфляція має незначний негативний ефект для ефективності функціонування банків, оскільки зростання її темпів призводить до скорочення рентабельності активів. Водночас слід відзначити, що період дослідження включає також кризові роки, які характеризувалися зростанням інфляційних тенденцій порівняно з фазою стабільного розвитку економіки, що, безумовно, позначилося на результатах функціонування банківських установ.

За аналогією до попередньої стадії дослідження визначимо особливості впливу інтенсивності регулювання банківської діяльності на прибутковість банку на різних проміжках економічного циклу, що є особливо актуальним для мікроекономічного рівня, враховуючи той факт, що наслідки кризових явищ для функціонування окремих банків залежать не лише від ефективності регулятивних заходів, а й від стратегії діяльності банку та можуть по-різному відображатися на ефективності їх функціонування. Результати розрахунків зв'язку рентабельності банків з рівнем їх регульованості в розрізі окремих часових періодів представлено в *табл. 4*.

Наведені в табл. 4 результати свідчать, що у період 2001–2006 рр. спостерігається негативний вплив зростання інтенсивності регулювання банківських установ на динаміку рівня їх рентабельності, у той час як у 2007–2013 рр. наявний протилежний ефект – так, зростання інтегрального індикатора інтенсивності регулювання банківської діяльності на 1 пункт призводило до скорочення рентабельності активів банків у середньому на 0,114% у період стабільності та підвищення показника у кризовому періоді в середньому на 0,197% відповідно. Очевидно, що виявлені закономірності в першу чергу зумовлені відмінностями рівня регульованості банківської діяльності у досліджуваних країнах, тому можна зробити висновок, що в період стабільного функціонування національної економіки інтенсивне регулювання банківської діяльності призводить до скорочення потенціалу прибутковості банків, у той час як у кризових умовах банки, що функціонують у країнах з більш жорсткою системою регулювання, можуть зберегти стабільний рівень прибутковості їх діяльності.

Водночас, порівнюючи значення інших параметрів, відмітимо, що для великих банків є характерним використання можливостей щодо формування додаткових прибутків у звичайних умовах економічного розвитку, однак втрати фінансових результатів їх діяльності внаслідок перебігу кризових явищ є більш значимими, порівняно з малими та середніми банками. Що стосується впливу форми власності на прибутковість банків, відзначимо, що державні банки зберігають вищий рівень рентабельності активів протягом всього періоду дослідження, однак у кризовому періоді також спостерігаються втрати прибутку.

Результати оцінювання впливу інтенсивності регулювання банківської діяльності на рентабельність активів банків, отримані шляхом застосування узагальненого методу найменших квадратів на різних часових проміжках

Факторна змінна	Період дослідження			
	2001 – 2006 рр.		2007 – 2013 рр.	
	Коефіцієнт	Стандартна похибка	Коефіцієнт	Стандартна похибка
Інтегральний індикатор інтенсивності регулювання банківської діяльності	-0,114* (-1,890)	0,060	0,197** (2,240)	0,088
Розмір банку	0,632*** (4,830)	0,131	-2,142* (-1,950)	1,097
Державні банки	7,556*** (47,760)	0,158	4,019* (1,850)	2,177
Іноземні банки	-0,054 (-0,780)	0,068	0,338*** (4,040)	0,084
Контроль корупції	-0,175** (-1,980)	0,088	0,126 (1,010)	0,125
Рівень інфляції	-0,002 (-0,400)	0,005	-0,022*** (-4,220)	0,005
Константа	1,956*** (5,810)	0,337	-0,298 (-0,610)	0,491
Число спостережень	368	676		
Параметри адекватності моделі				
Wald $\chi^2_{\text{факт.}}$	2829,540	75,010		
Wald $\chi^2_{\text{крит.}}$	12,742	12,672		
Prob > χ^2	0,000	0,000		

Примітка: в дужках представлено значення z-статистики; ***, **, * – статистична значимість на рівні 99%, 95% і 90% відповідно.

Варто звернути увагу також на той факт, що контроль корупції є фактором, що стримує зростання рентабельності активів банку в період стабільності, однак, незважаючи на низьку статистичну значимість результатів, отриманих для 2007–2013 рр., можна відмітити наявність певної позитивної дії фактора для підтримання прибутковості банків у кризові роки. Разом з цим рівень інфляції, як характеристика розвитку країни, не має суттєвого значення з точки зору її впливу на динаміку фінансових результатів банку в період 2001–2006 рр., тоді як за умов нестабільності, що цілком закономірно, є однією з причин втрат прибутків банківських установ.

ВИСНОВКИ

Отже, проведене дослідження дозволило з'ясувати, що інтенсивність регулювання банківської діяльності має суттєвий зв'язок з динамікою прибутковості банків. При цьому варто звернути увагу на той факт, що для окремих банків існують позитивні наслідки інтенсивного регулювання діяльності банків, які проявляються у збереженні ними стабільного прибутку в кризових умовах. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Barth J. R.** Bank Regulation and Supervision in 180 Countries from 1999 to 2011 / J. R. Barth, G. Caprio, R. Levine / J. R. Barth // *Journal of Financial Economic Policy*, Emerald Group Publishing. – 2013. – Vol. 5 (2). – P. 111 – 219.

2. **Barth J. R.** Bank Regulation and Supervision: What Works Best? / J. R. Barth, G. Caprio, R. Levine // *Journal of Financial Intermediation*. – 2014. – № 13. – P. 205 – 248.

3. **Fang Y.** Bank efficiency in transition economies: recent evidence from South-Eastern Europe / Y. Fang, I. Hasan, K. Marton // *Bank of Finland Research Discussion Papers*. – 2011. – № 5. – 43 p.

4. **Naceur S. M.** The Impact of Capital Requirements on Banks' Cost of Intermediation and Performance: The Case of Egypt / S. M. Naceur, M. Kandil // *Journal of Economics and Business*. – 2009. – Vol. 61, Issue 1. – P. 70 – 89.

5. **Naceur S. B.** Basel Capital Requirements and Credit Crunch in the MENA Region / S. B. Naceur, M. Kandil // *IMF Working Paper*. – 2013. – Vol. 13 (160). – 39 p.

6. **Rezende M.** The Effects of Supervision on Bank Performance: Evidence from Discontinuous Examination Frequencies / M. Rezende, J. Wu [Electronic resource]. – Mode of access : <http://ssrn.com/abstract=2135017>

7. **Bouheni F. B.** The Effects of Regulation and Supervision on European Banking Profitability and Risk: A Panel Data Investigation / F. B. Bouheni, H. Ameur atal // *The Journal of Applied Business Research*. – 2014. – № 6. – Vol. 30. – P. 1655–1670.

8. **Bouheni F. B.** The effects of supervision on banking performance: European evidence / F. B. Bouheni [Electronic resource]. – Mode of access : www.virtusinterpress.org/Faten_Ben_Bouheni_paper.pdf

9. *Global Financial Development* / The World Bank [Electronic resource]. – Mode of access : http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=global-financial-development#s_a

REFERENCES

Barth, J. R., Caprio, G., and Levine, R. "Bank Regulation and Supervision in 180 Countries from 1999 to 2011". *Journal of Financial Economic Policy*, vol. 5 (2) (2013): 111-219.

Barth, J. R., Caprio, G., and Levine, R. "Bank Regulation and Supervision: What Works Best?". *Journal of Financial Intermediation*, no. 13 (2014): 205-248.

Bouheni, F. B., and Ameer, H. "The Effects of Regulation and Supervision on European Banking Profitability and Risk: A Panel Data Investigation". *The Journal of Applied Business Research*, vol. 30, no. 6 (2014): 1655-1670.

Bouheni, F. B. "The effects of supervision on banking performance: European evidence". www.virtusinterpress.org/Faten_Ben_Bouheni_paper.pdf

Fang, Y., Hasan, I., and Marton, K. "Bank efficiency in transition economies: recent evidence from South-Eastern Europe". *Bank of Finland Research Discussion Papers*, no. 5 (2011): 43-.

"Global Financial Development" The World Bank. http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=global-financial-development#s_a

Naceur, S. B., and Kandil, M. "Basel Capital Requirements and Credit Crunch in the MENA Region". *IMF Working Paper*, vol. 13 (160) (2013): 39.

Naceur, S. M., and Kandil, M. "The Impact of Capital Requirements on Banks' Cost of Intermediation and Performance: The Case of Egypt". *Journal of Economics and Business*, vol. 61, no. 1 (2009): 70-89.

Rezende, M., and Wu, J. "The Effects of Supervision on Bank Performance: Evidence from Discontinuous Examination Frequencies". <http://ssrn.com/abstract=2135017>

UDC 332.132.12:336.71

A STUDY ON FEATURES OF COMPETITIVE CONDITIONS OF REGIONAL BANK

© 2015 ZAVADSKA D. V., PELIVAN D. A.

UDC 332.132.12:336.71

Zavadska D. V., Pelivan D. A. A Study on Features of Competitive Conditions of Regional Bank

The article is aimed to study the conditions of competitive environment of the regional market of the banking services, whose status affects the possibilities for determining strategic alternatives as to coverage of the market share by the niche banks. As result of the study, the competitive positions of banks by the sectors of market of the banking services in Odessa region has been determined. The choice of strategy while entering new markets, making use of the analysis according to the integrated approach to positioning, has been substantiated. The method of SWOT-analysis was used, and, as result, four alternatives for the development of Mykolaiv region have been formulated, taking into account the inherent strengths and weaknesses, prospects and threats. It has been proved that when entering a new regional market, priority areas of the product range of bank should be formed, thus the information obtained by conducting a SWOT-analysis provides an important analytical tool for choosing the optimal strategy and making effective managerial decisions regarding the successful development of bank. Prospect of further research on the chosen topic is to deepen the study of the theoretical-methodological provisions regarding the implementation of practical aspects of operation and development of bank in the context of regional economic disparities.

Key words: bank, region, development strategy, competitive environment, positioning, integrated approach.

Tabl.: 6. **Bibl.:** 15.

Zavadska Diana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Banking, Odessa National Economic University (vul. Preobrazhenska, 8, Odessa, 65082, Ukraine)

E-mail: zavadska.diana@ukr.net

Pelivan Darya A. – Graduate Student, Department of Banking, Odessa National Economic University (vul. Preobrazhenska, 8, Odessa, 65082, Ukraine)

E-mail: darya_pelivan@mail.ru

УДК 332.132.12:336.71

Завадська Д. В., Пеліван Д. А. Дослідження особливостей конкурентних умов функціонування регіонального банку

Метою статті є дослідження умов конкурентного середовища на банківському регіональному ринку, стан якого позначається на можливості визначення стратегічних альтернатив щодо охоплення частки ринку банками-нішерами. У результаті дослідження було визначено конкурентні позиції банків за секторами ринків банківських послуг Одеського регіону. Обґрунтовано вибір стратегії виходу на нові ринки із застосуванням аналізу згідно з комплексним підходом до позиціонування. Використано методу SWOT-аналізу, результатом якого стало формулювання чотирьох альтернатив розвитку Миколаївського регіону з урахуванням сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, що йому притаманні. Доведено, що, виходячи на новий регіональний ринок, необхідно формувати пріоритетні напрямки розвитку продуктового спектра банку, а отримана в ході SWOT-аналізу інформація виступає важливим аналітичним інструментом для вибору оптимальної стратегії та прийняття ефективних управлінських рішень щодо успішного розвитку банку. Перспективою подальших досліджень з обраної теми є поглиблення досліджень теоретико-методичних положень щодо реалізації практичних аспектів функціонування та розвитку банку в умовах регіональних економічних диспропорцій.

Ключові слова: банк, регіон, стратегія розвитку, конкурентне середовище, позиціонування, комплексний підхід.

Табл.: 6. **Бібл.:** 15.

Завадська Діана Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна)

E-mail: zavadska.diana@ukr.net

Пеліван Дар'я Андріївна – магістрант, кафедра банківської справи, Одеський національний економічний університет (вул. Преображенська, 8, Одеса, 65082, Україна)

E-mail: darya_pelivan@mail.ru

УДК 332.132.12:336.71

Завадская Д. В., Пеливан Д. А. Исследование особенностей конкурентных условий функционирования регионального банка

Целью статьи является исследование условий конкурентной среды на банковском региональном рынке, состояние которого отражается на возможности определения стратегических альтернатив относительно охвата доли рынка банками-нишерами. По результатам проведенного исследования были определены конкурентные позиции банков в соответствии с секторами рынков банковских услуг Одесского региона. Обоснован выбор стратегии выхода на новые рынки с применением анализа согласно комплексному подходу к позиционированию. Использована методика SWOT-анализа, результатом применения которой стала формулировка четырех альтернатив развития Николаевского региона с учетом сильных и слабых сторон, возможностей и угроз, присущих ему. Доказано, что, выходя на новый региональный рынок, необходимо формировать приоритетные направления развития продуктового спектра банка, а полученная в ходе SWOT-анализа информация выступает важным аналитическим инструментом для выбора оптимальной стратегии и принятия эффективных управленческих решений относительно успешного развития банка. Перспективой последующих исследований согласно избранной теме является углубление исследований теоретико-методических положений относительно реализации практических аспектов функционирования и развития банка в условиях региональных экономических диспропорций.

Ключевые слова: банк, регион, стратегия развития, конкурентная среда, позиционирование, комплексный подход.

Табл.: 6. **Библ.:** 15.

Завадская Диана Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры банковского дела, Одесский национальный экономический университет (ул. Преображенская, 8, Одесса, 65082, Украина)

E-mail: zavadska.diana@ukr.net

Пеливан Дарья Андреевна – магистрант, кафедра банковского дела, Одесский национальный экономический университет (ул. Преображенская, 8, Одесса, 65082, Украина)

E-mail: darya_pelivan@mail.ru